

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, październik 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/119/2011

OPINIE O DEMOKRACJI

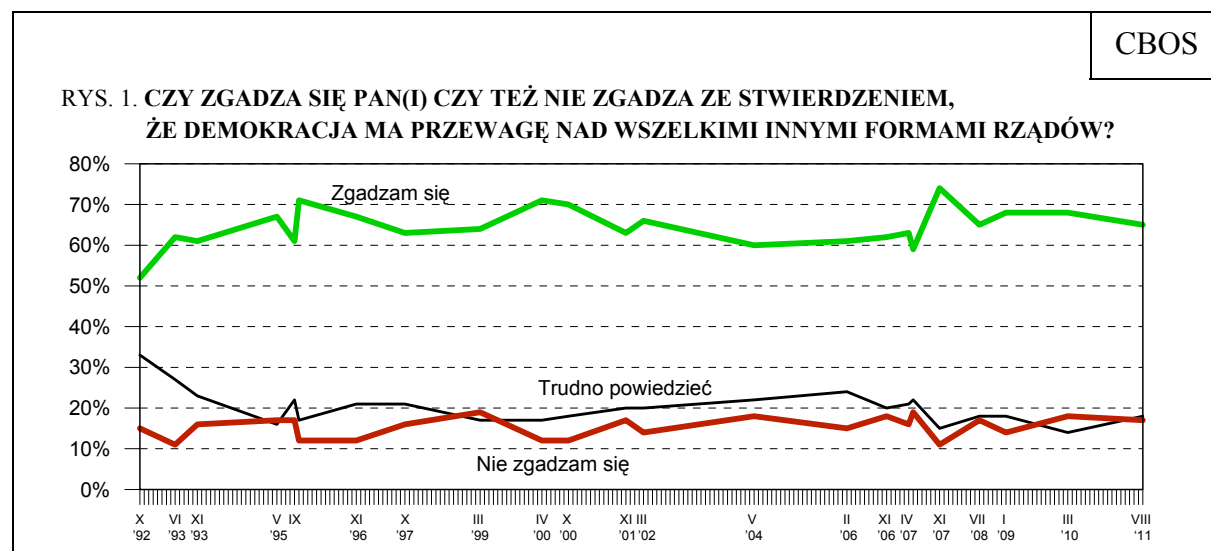
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W jednym z ostatnich sondaży zapytaliśmy Polaków o stosunek do demokracji i jej funkcjonowania w naszym kraju¹. Nastawienie do demokracji badamy niemal od początku lat dziewięćdziesiątych. Przez cały ten czas niezmiennie dominuje przekonanie, że demokracja jest formą rządów lepszą od innych. Obecnie wyraża je dwie trzecie ankietowanych (65%), mniej niż jedna piąta zaś (17%) nie zgadza się z tym stwierdzeniem.

Tabela 1

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XI '01	III '02	V '04	II '06	XI '06	IV '07	V '07	XI '07	VII '08	I '09	III '10	VIII '11
	w procentach											
Zgadzam się	63	66	60	61	62	63	59	74	65	68	68	65
Nie zgadzam się	17	14	18	15	18	16	19	11	17	14	18	17
Trudno powiedzieć	20	20	22	24	20	21	22	15	18	18	14	18

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (255) przeprowadzono w dniach 18 – 24 sierpnia 2011 roku na liczącej 1051 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Pogląd o wyższości demokracji nad innymi formami rządów przeważa we wszystkich analizowanych grupach społecznych i demograficznych. Można jednak zauważyć, że relatywnie częściej aprobuje go osoby z wyższym wykształceniem, mieszkańcy największych aglomeracji miejskich, badani znajdujący się w dobrej sytuacji materialnej i najlepiej zarabiający, natomiast stosunkowo rzadziej – respondenci słabiej wykształceni, źle oceniający własne warunki materialne oraz najstarsi. W grupach wyróżnionych ze względu na deklarowaną orientację polityczną (lewica–centrum–prawica) przekonanie, że demokracja jest lepsza od innych rozwiązań ustrojowych, najczęściej wyrażają badani o poglądach prawicowych, ale różnice są niewielkie.

O demokracji jako najlepszym ustroju częściej przeświadczeni są zwolennicy PO i SLD niż sympatycy PiS, a także osoby niezdecydowane, czy głosować, oraz niezamierzające brać udziału w nadchodzących wyborach parlamentarnych. Niemniej we wszystkich wymienionych grupach taki pogląd przeważa.

Tabela 2

Elektoraty partyjne*	Demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	84	7	9
SLD	84	12	4
PiS	69	15	16
Niezdecydowani, czy głosować	56	21	23
Niezamierzający głosować	43	28	29

* Na podstawie deklaracji głosowania w zbliżających się wyborach parlamentarnych

Krytyczny pogląd na demokrację, w myśl którego nie jest ona dobrym ustrojem, chociaż najlepszym z możliwych, wyraża dwie trzecie Polaków (67%), natomiast co ósmy (13%) nie zgadza się z nim.

Tabela 3

Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że demokracja nie jest wprawdzie dobrym ustrojem, ale nie ma ustroju lepszego?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI '06	IV '07	XI '07	VII '08	III '10	VIII '11
	w procentach					
Zgadzam się	69	70	70	66	72	67
Nie zgadzam się	14	13	13	16	14	13
Trudno powiedzieć	17	17	17	18	14	20

Ze stwierdzeniem wskazującym na brak identyfikacji z ustrojem demokratycznym, wyrażającym się w opinii, że nie ma znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne, zgadza się co trzeci badany (32%, od marca 2010 roku spadek o 9 punktów), natomiast ponad połowa (53%, wzrost o 5 punktów) nie aprobuje go.

Tabela 4

Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem: dla ludzi takich jak Pan(i) nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	X '92	VI '93	V '95	III '99	X '00	III '02	V '04	IX '05	XI '06	IV '07	XI '07	VII '08	I '09	III '10	VIII '11
	w procentach														
Zgadzam się	44	44	45	41	38	49	42	50	42	43	29	37	33	41	32
Nie zgadzam się	36	40	45	45	47	40	43	39	44	46	58	50	53	48	53
Trudno powiedzieć	20	15	10	14	15	11	15	11	14	11	13	12	14	11	15

Obojętność wobec tego, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne, przeważa wśród osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, uzyskujących niskie dochody *per capita*, znajdujących się w złej sytuacji materialnej. Relatywnie często pojawia się również w deklaracjach robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych, rolników, a także rencistów i bezrobotnych. Postawa przeciwstawna jest silnie związana z wyższym wykształceniem, wysokimi zarobkami. Poglądy polityczne także mają wpływ na postawę wobec demokracji. Jej aprobatę najczęściej wyrażają osoby o orientacji prawicowej, natomiast zwolennicy lewicy nieco częściej niż pozostali deklarują obojętność wobec formy rządów.

Postawa alienacji politycznej przeważa wśród osób niezamierzających głosować, relatywnie często charakteryzują się nią również ci, którzy nie są pewni udziału w wyborach. Elektoraty PO, SLD i PiS nie różnią się znacząco pod tym względem.

Tabela 5

Elektoraty partyjne*	Dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	20	72	8
SLD	25	65	10
PiS	24	56	20
Niezdecydowani, czy głosować	38	46	16
Niezamierzający głosować	48	32	20

* Na podstawie deklaracji głosowania w zbliżających się wyborach parlamentarnych

Obojętność wobec obowiązującego ustroju politycznego współwystępuje z niewielkim zainteresowaniem polityką oraz, przede wszystkim, z nieinteresowaniem się nią w ogóle.

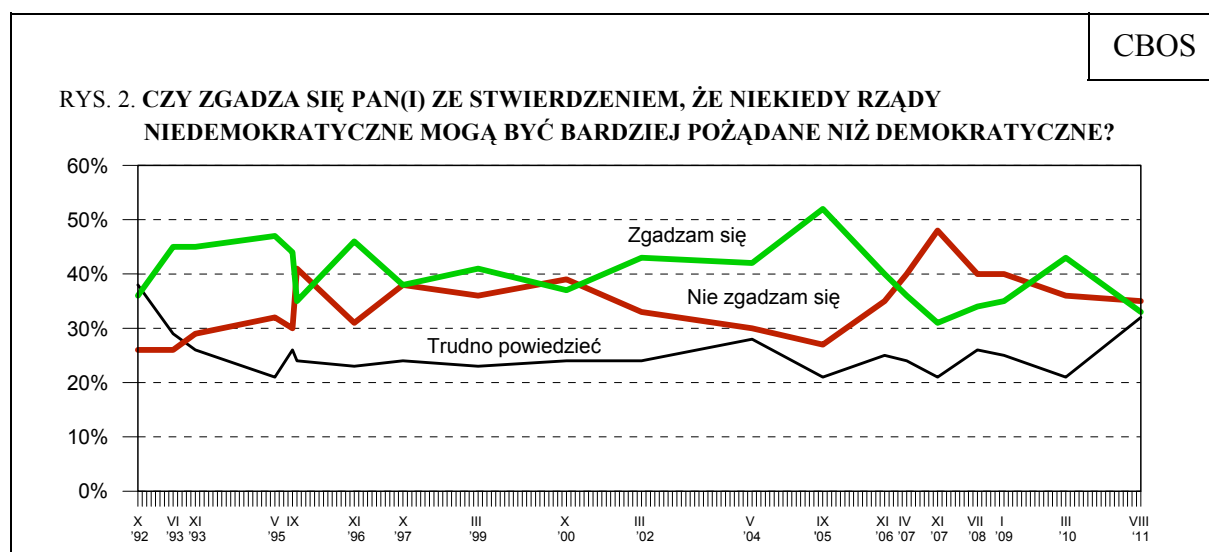
Tabela 6

Zainteresowanie polityką	Dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	19	75	6
Średnie	27	62	11
Małe	37	44	19
Żadne	46	25	29

Jeśli chodzi o przyzwolenie na rządy niedemokratyczne, opinie są niemal równo podzielone. Co trzeci badany (33%) zgadza się z tym, że niekiedy mogą być one lepsze niż rządy demokratyczne, natomiast minimalnie większa grupa (35%) odrzuca takie rozwiązania. W stosunku do ubiegłorocznego badania zauważalnie zmalał odsetek osób dopuszczających rządy niedemokratyczne (o 10 punktów).

Tabela 7

Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż demokratyczne?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	X '00	III '02	V '04	IX '05	XI '06	IV '07	XI '07	VII '08	I '09	III '10	VIII '11
	w procentach										
Zgadzam się	37	43	42	52	40	36	31	34	35	43	33
Nie zgadzam się	39	33	30	27	35	40	48	40	40	36	35
Trudno powiedzieć	24	24	28	21	25	24	21	26	25	21	32

Przyzwolenie w pewnych sytuacjach na rządy niedemokratyczne przeważa wśród osób najmniej zarabiających, znajdujących się w gorszej sytuacji materialnej, robotników niewykwalifikowanych, respondentów pracujących na własny rachunek poza rolnictwem, a ponadto wśród niepraktykujących religijnie i deklarujących lewicowe poglądy polityczne.

Przeciw rozwiązaniom niedemokratycznym oponuje większość sympatyków PO, natomiast w elektoratach PiS i SLD opinie o dopuszczalności takich rządów są niemal równo podzielone. Aprobata niedemokratycznych rozwiązań przeważa nad dezaprobatą wśród osób niezamierzających głosować 9 października br. oraz niezdecydowanych co do udziału w tych wyborach.

Tabela 8

Elektoraty partyjne*	Niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż demokratyczne		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	30	54	16
SLD	40	38	21
PiS	34	36	30
Niezdecydowani, czy głosować	33	26	41
Niezamierzający głosować	34	25	41

* Na podstawie deklaracji głosowania w zbliżających się wyborach parlamentarnych

Większość Polaków nie aprobuje rozwiązań autorytarnych – ponad połowa badanych (52%) nie zgadza się ze stwierdzeniem, że rządy oparte na silnym przywództwie są lepsze od demokratycznych. Opinię tę podziela natomiast blisko co czwarty respondent (23%) i w stosunku do ubiegłego roku jej popularność znacząco spadła (o 10 punktów).

Tabela 9

Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że rządy oparte na silnym przywództwie są zdecydowanie lepsze od demokratycznych?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI '06	IV '07	XI '07	VII '08	III '10	VIII '11
	w procentach					
Zgadzam się	29	23	18	24	33	23
Nie zgadzam się	45	53	62	52	48	52
Trudno powiedzieć	26	24	20	24	19	25

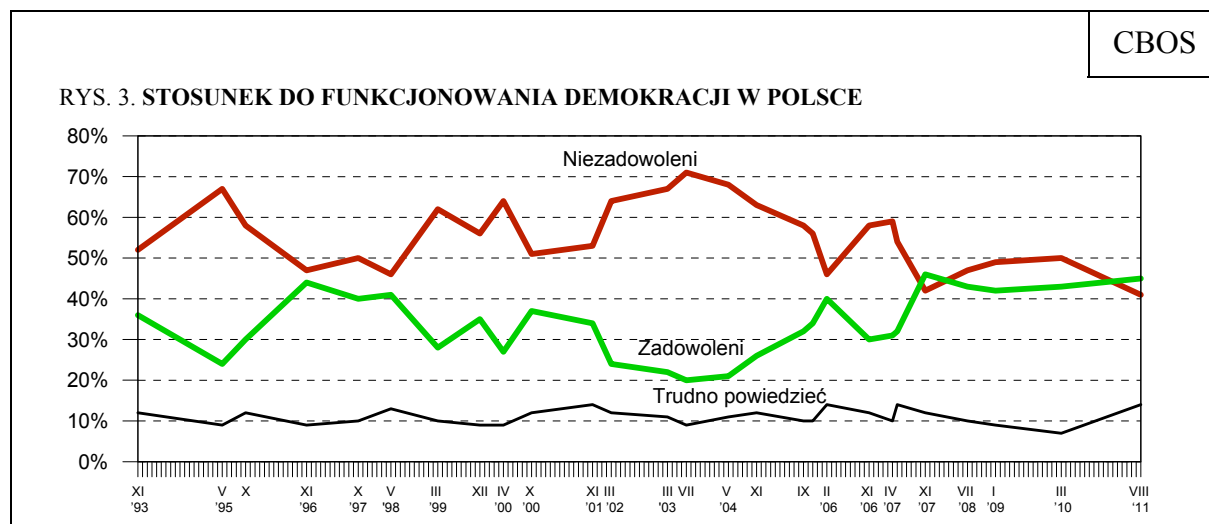
Przekonanie, że rządy autorytarne są lepsze od demokratycznych, przeważa wśród robotników niewykwalifikowanych. Jest także stosunkowo częstsze wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, pracowników usług, respondentów mniej

zarabiających i ogólnie znajdujących się w gorszej sytuacji materialnej, a jeśli chodzi o deklarowane poglądy polityczne – wśród badanych o orientacji lewicowej.

Polacy są zwolennikami demokracji, niemniej na ogół negatywnie oceniali jej funkcjonowanie. W corocznych pomiarach, które prowadzimy niemal od początku lat dziewięćdziesiątych, niezadowoleni z działania demokracji w Polsce zazwyczaj przeważali nad zadowolonymi. Z tej tendencji wyłamują się wyniki dwóch sondaży: realizowanego w listopadzie 2007 roku tuż po wyborach parlamentarnych i tegorocznego, w którym ponad dwie piąte respondentów (45%) deklaruje zadowolenie z funkcjonowania demokracji, a nieco mniejszą grupę (41%) stanowią ci, którzy są w tej kwestii krytyczni.

Tabela 10

Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce	Wskazania respondentów według terminów badań																
	XI '01	III '02	III '03	VII '03	V '04	XI '04	IX '05	XI '05	II '06	XI '06	IV '07	V '07	XI '07	VII '08	I '09	III '10	VIII '11
	w procentach																
Zadowoleni	34	24	22	20	21	26	32	34	40	30	31	32	46	43	42	43	45
Niezadowoleni	53	64	67	71	68	63	58	56	46	58	59	54	42	47	49	50	41
Trudno powiedzieć	14	12	11	9	11	12	10	10	14	12	10	14	12	10	9	7	14

Zadowolenie z funkcjonowania demokracji w Polsce przeważa wśród młodych respondentów (od 18 do 34 roku życia), mieszkańców dużych miast, badanych mających wykształcenie średnie i wyższe, będących w dobrej sytuacji materialnej, deklarujących dochody *per capita* przekraczające 750 zł, a ponadto członkowie takich grup zawodowych, jak kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz pracownicy administracyjno-biurowi. Z kolei niezadowolenie jest częstsze wśród respondentów

z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, pracowników usług, robotników niewykwalifikowanych, badanych najmniej zarabiających oraz oceniających własne warunki materialne jako złe lub średnie.

Zainteresowanie polityką wpływa przede wszystkim na umiejętność ustosunkowania się do sposobu funkcjonowania demokracji w Polsce. Osoby w ogóle nieinteresujące się polityką wyraźnie częściej niż pozostałe nie potrafią zająć stanowiska w tej sprawie. Poza tym rzadziej niż inni dobrze oceniają funkcjonowanie demokracji w naszym kraju.

Tabela 11

Zainteresowanie polityką	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	52	43	5
Średnie	53	37	10
Małe	43	44	13
Żadne	21	49	31

Zadowolenie z tego, jak działa demokracja w Polsce, jest częstsze niż niezadowolenie wśród ankietowanych o prawicowych i lewicowych poglądach politycznych, natomiast wśród tych, którzy deklarują orientację centrową, opinie są podzielone. W elektoratach partyjnych dobrze oceniają funkcjonowanie demokracji przede wszystkim sympatycy partii rządzącej, rzadziej zwolennicy SLD i PiS. Niezamierzający głosować i niezdecydowani zazwyczaj są z niego niezadowoleni.

Tabela 12

Elektoraty partyjne*	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	72	22	6
SLD	50	46	4
PiS	46	42	12
Niezdecydowani, czy głosować	37	49	14
Niezamierzający głosować	19	58	23

* Na podstawie deklaracji głosowania w zbliżających się wyborach parlamentarnych

Warto dodać, że osoby zadowolone z funkcjonowania demokracji w Polsce relatywnie częściej niż te, które postrzegają je krytycznie, deklarują zainteresowanie zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi (67% wobec 47%). Większość badanych rozczarowanych demokracją nie jest nimi zainteresowana (52%).

Ocena funkcjonowania demokracji w Polsce jest uwarunkowana między innymi postawami wobec tego ustroju i wobec dopuszczalności rozwiązań niedemokratycznych. Relatywnie najwyższy odsetek niezadowolonych z jej działania jest wśród osób, które negują wyższość demokracji nad innymi formami rządów. Niezadowolenie przeważa również wśród respondentów, dla których forma ustroju nie ma znaczenia, oraz tych, którzy w pewnych okolicznościach dopuszczają rozwiązania niedemokratyczne.

Tabela 13

Demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zgadzam się	60	34	6
Nie zgadzam się	19	70	10

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 14

Dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zgadzam się	33	55	12
Nie zgadzam się	59	36	5

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 15

Niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż demokratyczne	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zgadzam się	42	52	6
Nie zgadzam się	66	30	4

Pominięto „trudno powiedzieć”

Chociaż wyraźna większość Polaków z uznaniem wypowiada się o ustroju demokratycznym, oceny jego funkcjonowania w naszym kraju są podzielone. Warto jednak podkreślić, że w tym roku zadowolenie z demokratycznej praktyki przeważa nad niezadowoleniem. Z uzyskanych deklaracji wynika, że większości badanych nie jest obojętne, jaki ustrój jest w Polsce. Z dezaprobatą ponad połowy opinii publicznej spotykają się

również stwierdzenia o wyższości rządów autorytarnych nad demokratycznymi. Jeśli jednak chodzi o przyzwolenie w pewnych sytuacjach na rozwiązania niedemokratyczne, opinie są niejednorodne – w zasadzie tyle samo osób je dopuszcza, co potępia. Warto zaznaczyć, że zarówno postawy prodemokratyczne, jak i dobre oceny działania demokracji w Polsce związane są w pewnym stopniu z lepszym wykształceniem, dobrą sytuacją materialną i odwrotnie: obojętność wobec obecnej formy rządów, a także przyzwolenie na rządy niedemokratyczne częściej występuje wśród osób gorzej wykształconych i sytuowanych.

Opracował
Michał FELIKSIAK

Tabela 1

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem na temat demokracji: demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		65	17	18	1051
Płeć	Mężczyźni	67	21	12	498
	Kobiety	63	13	24	553
Wiek	18-24 lata	69	15	16	139
	25-34	74	12	14	206
	35-44	68	18	13	173
	45-54	59	20	21	146
	55-64	63	17	21	192
	65 lat i więcej	56	18	25	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	60	16	24	393
	Miasto do 20 tys.	60	14	25	138
	20-100 tys.	64	20	16	200
	101-500 tys.	70	17	13	177
	501 tys. i więcej mieszk.	77	17	6	142
Wykształcenie	Podstawowe	53	13	34	246
	Zasadnicze zawodowe	52	26	22	247
	Średnie	69	19	12	363
	Wyższe	87	6	7	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	90	3	7	94
	Średni personel, technicy	76	19	5	46
	Pracownicy adm.-biurowi	77	7	16	63
	Pracownicy usług	68	19	14	62
	Robotnicy wykwalifikowani	56	27	16	123
	Robotnicy niewykwalifik.	67	24	9	54
	Rolnicy	60	15	25	58
	Pracujący na własny rach.	72	21	8	44
Bierni zawodowo	Renciści	44	15	40	83
	Emeryci	61	16	22	229
	Uczniowie i studenci	73	15	12	81
	Bezrobotni	55	22	23	63
	Gospodynie domowe i inni	55	13	32	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	77	15	8	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	73	12	14	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	67	20	13	252
	prywatnym gosp. rolnym	63	14	23	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	59	19	22	168
	501-750	58	21	21	139
	751-1000	65	19	17	137
	1001-1500	73	15	12	147
	Powyżej 1500 zł	79	14	7	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	26	18	179
	Średnie	60	16	25	468
	Dobre	74	14	12	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	20	22	54
	Raz w tygodniu	65	15	21	483
	1-2 razy w miesiącu	63	15	22	164
	Kilka razy w roku	69	16	16	228
	W ogóle nie uczestniczy	64	27	9	122
Poglądy polityczne	Lewica	69	20	11	147
	Centrum	67	18	15	347
	Prawica	74	12	14	341
	Trudno powiedzieć	43	21	36	216

Tabela 2

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem na temat demokracji: dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	53	15	1051
Płeć	Mężczyźni	33	57	11	498
	Kobiety	31	50	19	553
Wiek	18-24 lata	28	59	13	139
	25-34	28	57	15	206
	35-44	33	58	9	173
	45-54	33	52	14	146
	55-64	38	48	14	192
	65 lat i więcej	30	47	23	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	46	19	393
	Miasto do 20 tys.	27	54	19	138
	20-100 tys.	35	48	17	200
	101-500 tys.	29	60	11	177
	501 tys. i więcej mieszk.	28	69	3	142
Wykształcenie	Podstawowe	40	35	24	246
	Zasadnicze zawodowe	44	41	15	247
	Średnie	28	59	13	363
	Wyższe	13	80	7	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	85	6	94
	Średni personel, technicy	13	78	10	46
	Pracownicy adm.-biurowi	32	57	12	63
	Pracownicy usług	35	51	14	62
	Robotnicy wykwalifikowani	47	41	12	123
	Robotnicy niewykwalifik.	44	45	11	54
	Rolnicy	38	47	15	58
	Pracujący na własny rach.	31	60	10	44
Bierni zawodowo	Renciści	43	34	23	83
	Emeryci	30	49	20	229
	Uczniowie i studenci	18	66	16	81
	Bezrobotni	40	44	16	63
	Gospodynie domowe i inni	30	46	24	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	69	7	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	58	11	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	53	12	252
	prywatnym gosp. rolnym	37	45	18	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	41	13	168
	501-750	42	41	17	139
	751-1000	36	49	15	137
	1001-1500	31	59	10	147
	Powyżej 1500 zł	20	74	5	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	37	19	179
	Średnie	32	51	17	468
	Dobre	26	62	12	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	51	17	54
	Raz w tygodniu	32	51	17	483
	1-2 razy w miesiącu	31	52	17	164
	Kilka razy w roku	32	56	12	228
	W ogóle nie uczestniczy	30	61	10	122
Poglądy polityczne	Lewica	37	56	8	147
	Centrum	32	55	12	347
	Prawica	22	66	13	341
	Trudno powiedzieć	43	28	29	216

Tabela 3

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem na temat demokracji: niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż rządy demokratyczne			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	35	32	1051
Płeć	Mężczyźni	38	39	24	498
	Kobiety	29	32	39	553
Wiek	18-24 lata	35	37	27	139
	25-34	34	36	30	206
	35-44	35	39	26	173
	45-54	33	36	31	146
	55-64	34	35	31	192
	65 lat i więcej	27	30	43	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	33	38	393
	Miasto do 20 tys.	28	34	38	138
	20-100 tys.	31	34	35	200
	101-500 tys. 501 tys. i więcej mieszk.	41 42	37 43	23 14	177 142
Wykształcenie	Podstawowe	26	25	49	246
	Zasadnicze zawodowe	31	29	40	247
	Średnie	36	40	24	363
	Wyższe	38	49	14	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	51	12	94
	Średni personel, technicy	26	59	15	46
	Pracownicy adm.-biurowi	33	43	24	63
	Pracownicy usług	32	31	37	62
	Robotnicy wykwalifikowani	35	33	31	123
	Robotnicy niewykwalifik.	52	19	29	54
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	22 42	30 30	48 28	58 44
Bierni zawodowo	Renciści	27	21	52	83
	Emeryci	31	34	35	229
	Uczniowie i studenci	38	37	25	81
	Bezrobotni	32	38	30	63
	Gospodynie domowe i inni	21	39	40	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	46	17	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	38	29	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	36	27	252
	prywatnym gosp. rolnym	27	29	45	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	28	36	168
	501-750	34	32	34	139
	751-1000	35	34	32	137
	1001-1500	35	42	24	147
	Powyżej 1500 zł	33	49	18	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	29	32	179
	Średnie	30	33	37	468
	Dobre	34	41	25	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	36	38	54
	Raz w tygodniu	29	35	36	483
	1-2 razy w miesiącu	31	34	35	164
	Kilka razy w roku	37	37	26	228
	W ogóle nie uczestniczy	46	38	16	122
Poglądy polityczne	Lewica	42	33	25	147
	Centrum	33	37	30	347
	Prawica	31	46	23	341
	Trudno powiedzieć	30	18	53	216

Tabela 4

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki funkcjonuje demokracja w naszym kraju?			Liczba osób
		Zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		45	41	14	1051
Płeć	Mężczyźni	50	42	9	498
	Kobiety	41	41	18	553
Wiek	18-24 lata	49	33	17	139
	25-34	52	35	13	206
	35-44	43	46	12	173
	45-54	44	46	10	146
	55-64	44	46	10	192
	65 lat i więcej	40	41	19	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	41	16	393
	Miasto do 20 tys.	41	43	17	138
	20-100 tys.	41	43	16	200
	101-500 tys.	53	39	8	177
	501 tys. i więcej mieszk.	52	40	8	142
Wykształcenie	Podstawowe	35	43	23	246
	Zasadnicze zawodowe	36	47	16	247
	Średnie	49	42	9	363
	Wyższe	63	30	7	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	25	7	94
	Średni personel, technicy	46	45	9	46
	Pracownicy adm.-biurowi	58	39	2	63
	Pracownicy usług	39	52	9	62
	Robotnicy wykwalifikowani	43	45	12	123
	Robotnicy niewykwalifik.	36	49	15	54
	Rolnicy	41	44	15	58
	Pracujący na własny rach.	48	47	5	44
Bierni zawodowo	Renciści	33	46	21	83
	Emeryci	42	43	16	229
	Uczniowie i studenci	55	27	18	81
	Bezrobotni	44	42	14	63
	Gospodynie domowe i inni	31	42	28	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	36	8	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	46	6	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	45	44	11	252
	prywatnym gosp. rolnym	38	46	16	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	31	53	15	168
	501-750	37	47	16	139
	751-1000	48	43	9	137
	1001-1500	53	38	8	147
	Powyżej 1500 zł	66	29	5	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	54	17	179
	Średnie	41	46	14	468
	Dobre	58	31	12	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	40	25	54
	Raz w tygodniu	45	41	13	483
	1-2 razy w miesiącu	43	42	15	164
	Kilka razy w roku	53	35	12	228
	W ogóle nie uczestniczy	38	51	11	122
Poglądy polityczne	Lewica	51	45	5	147
	Centrum	45	44	12	347
	Prawica	55	34	11	341
	Trudno powiedzieć	27	47	26	216